

پتانسیل سنجی توسعه اکوتوریسم منطقه گوندره شهرستان قروه

با استفاده از مدل تلفیقی *AHP-SWOT*

حمید گنجاثیان

دانشجوی دکتری ژئومورفولوژی، دانشگاه تهران، تهران

h.ganjaeian@ut.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۲/۲۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۲/۱۰

چکیده

اکوتوریسم یا طبیعت‌گردی یکی از شاخه‌های گردشگری است که مبتنی بر جاذبه‌های طبیعی می‌باشد و با توجه به اهمیتی که در توسعه اقتصادی مناطق دارد، در طی سال‌های اخیر بسیار مورد توجه قرار گرفته شده است. یکی از عوامل اصلی جهت توسعه اکوتوریسم، مساعد بودن شرایط طبیعی است. در این میان، منطقه گوندره یکی از مناطقی است که شرایط مناسبی جهت توسعه اکوتوریسم دارد و به همین دلیل در این تحقیق به پتانسیل سنجی توسعه اکوتوریسم در این منطقه پرداخته شده است. این تحقیق بر مبنای روش‌های توصیفی-تحلیلی می‌باشد. اطلاعات مورد نیاز تحقیق بر مبنای مطالعاتی کتابخانه‌ای و پایش‌های میدانی بدست آمده است و مدل‌های مورد استفاده در تحقیق شامل مدل *SWOT* و *AHP* می‌باشد. در این تحقیق به منظور دستیابی به اهداف مورد نظر ابتدا به شناسایی نقاط قوت داخلی (*S*)، نقاط ضعف داخلی (*W*)، فرصت‌های خارجی (*O*) و تهدیدات خارجی (*T*) محدوده مطالعاتی پرداخته شده است. سپس با استفاده از مدل تحلیل سلسله مراتبی (*AHP*) به هر کدام از معیارها و زیرمعیارها وزن داده شده است و در نهایت مهم‌ترین عوامل داخلی و خارجی موثر در توسعه اکوتوریسم منطقه شناسایی شده است. نتایج تحقیق بیانگر این است که در بین زیرمعیارهای (عوامل موثر) داخلی و خارجی شناسایی شده، زیرمعیارهای ایجاد اشتغال به صورت مستقیم و غیرمستقیم (*O2*)، دسترسی به منابع آب (*S2*)، شاخص شدن در سطح استان و منطقه (*O1*)، توسعه و بهسازی زیرساخت‌ها (*O5*) و همچنین دسترسی آسان (*S1*) به عنوان مهم‌ترین معیارهای موثر در توسعه اکوتوریسم منطقه شناسایی شده است.

کلمات کلیدی: اکوتوریسم، *SWOT*، *AHP*، گوندره

مقدمه

امروزه گردشگری یکی از بخش‌های مهم اقتصاد اکثر کشورهای جهان را تشکیل داده و به عنوان یکی از منابع مهم درآمدی برای هر کشوری محسوب می‌شود (تبریزی و زاهدی کلاکی، ۱۳۹۷: ۲۰۸). به همین دلیل، گردشگری در طی سال‌های اخیر به عنوان یک صنعت رو به رشد مطرح شده است (یگانه مطلق^۱ و همکاران، ۲۰۲۰: ۱). گردشگری دارای انواع مختلفی است و یکی از انواع گردشگری که بسیار مورد توجه مخاطبان قرار می‌گیرد، اکوتوریسم است. اکوتوریسم یا طبیعت‌گردی یکی از شاخه‌های گردشگری است که مبتنی بر جاذبه‌های طبیعی می‌باشد. در سطح بین‌الملل، اکوتوریسم به عنوان مفهومی که ریشه در حفاظت منابع طبیعی و آرمان‌های توسعه پایدار دارد، مطرح شده است (ریاهی و قاسمی، ۱۳۹۴: ۳۱). اکوتوریسم به عنوان بخش پیش‌تاز صنعت توریسم، بر بهره‌گیری از توان‌های محیطی تکیه دارد و در این زمینه شناسایی توان‌های اکولوژیکی و محیطی اساسی‌ترین گام به شمار می‌رود (محمدی ترکمانی، ۱۳۹۸: ۲۱۵). در واقع، توسعه اکوتوریسم می‌تواند با ایجاد فرصت‌های شغلی، منافع اقتصادی بی‌شماری را به طور مستقیم متوجه مردم بومی کشورها کند (ضرابی و صفرآبادی، ۱۳۹۲: ۱۳۴)، بر این اساس توجه به اکوتوریسم و برنامه‌ریزی بلندمدت جهت توسعه این صنعت می‌تواند بسیار حائز اهمیت باشد.

در ایران با توجه به تنوع اقلیمی و ژئومورفولوژی، پتانسیل بالایی در زمینه توسعه صنعت اکوتوریسم وجود دارد، اما هنوز در این زمینه اقدامات لازم و کافی صورت نگرفته است. یکی از مناطقی که در زمینه توسعه فعالیت‌های مربوط به اکوتوریسم، پتانسیل زیادی دارد، دامنه‌های بدر و پریشان در شرق استان کردستان است. این دامنه‌ها با وجود پتانسیل بالایی که در زمینه فعالیت‌های مربوط به اکوتوریسم دارند، مورد توجه قرار نگرفته‌اند، به همین دلیل در این تحقیق به پتانسیل سنجی توسعه صنعت اکوتوریسم در منطقه گوندره واقع در دامنه‌های بدر و پریشان پرداخته شده است.

در مورد موضوع مورد مطالعه تحقیقات مختلفی در سطح ایران و جهان صورت گرفته است که از جمله آن‌ها می‌توان به هونگ^۲ (۲۰۱۰) اشاره کرد که اکوتوریسم پارک ملی پنانگ^۳ و تاثیر آن بر عوامل اجتماعی، اقتصادی و محیطی را بررسی کرده است. آرسیک^۴ و همکاران (۲۰۱۷) به اولویت‌بندی استراتژی‌های توسعه

1 .Yekani Motlagh

2 .Hong

3 .Penang

4 .Arsic

پایدار در پارک ملی در دپ^۵ صربستان پرداختند. آشوک^۶ و همکاران (۲۰۱۷) به ارزیابی توسعه پایدار در غرب هند پرداختند. اوکامپو^۷ و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی شاخص‌های اکوتوریسم پایدار با روش دلفی فازی پرداختند. پینگ^۸ (۲۰۱۹) به بررسی اکوتوریسم تالاب سیگو^۹ در تایوان و نقش آن در وضعیت اقتصادی منطقه پرداخته‌اند. حبیبی و همکاران (۱۳۹۱) به ارزیابی توان اکوتوریسم و برنامه‌ریزی توسعه پایدار گردشگری در پارک جنگلی آبیدر پرداختند. انتظاری و آقایی‌پور (۱۳۹۳) به بررسی پتانسیل‌های اکوتوریسم و ژئوتوریسمی منطقه نمونه گردشگری بیستون پرداخته‌اند. زلفی‌ورزقانی و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی نقش اکوتوریسم غرب استان مازندران در توسعه پایدار گردشگری پرداخته‌اند. گلچوبی‌دیوا (۱۳۹۷) پتانسیل اکوتوریسمی شهرستان پاوه را مورد ارزیابی قرار داده است. حاجی نژاد و همکاران (۱۳۹۷) به ارزیابی نقش آگاهی از جاذبه‌های گردشگری در توسعه اکوتوریسم استان اردبیل پرداخته‌اند. ایلدرمی و قربانی (۱۳۹۸) اهمیت توجه به اکوتوریسم منابع آبی در توسعه گردشگری استان همدان را مورد مطالعه قرار داده‌اند. موسوی و همکاران (۱۳۹۸) قابلیت‌های گردشگری و اکوتوریسم شهرستان اردکان را مورد ارزیابی قرار داده است. امیری و همکاران (۱۳۹۸) به شناسایی عوامل موثر بر بازاریابی گردشگری و ارائه مدل مناسب اکوتوریسم و گردشگری روستایی در استان هرمزگان پرداخته‌اند. با توجه به موارد مذکور و در راستای تحقیقات پیشین صورت گرفته، هدف از تحقیق حاضر پتانسیل سنجی توسعه اکوتوریسم در منطقه گوندره شهرستان قروه با استفاده از مدل *SWOT* می‌باشد.

محدوده مطالعاتی: منطقه گوندره از نظر تقسیمات سیاسی در شرق استان کردستان و شهرستان قروه قرار دارد. گوندره در جنوب شهرستان قروه و ناحیه منفصل شهری قلعه و در دامنه‌های شمالی ارتفاعات بدر و پریشان قرار دارد. فاصله مستقیم گوندره با مرکز شهر قروه حدود ۵ کیلومتر و همچنین فاصله آن با ناحیه قلعه کم‌تر از ۱ کیلومتر است. این منطقه از نظر تقسیمات مورفوتکتونیکي جزء واحد سنندج-سیرجان محسوب می‌شود. از نظر ژئومورفولوژی، چشم‌انداز عمده منطقه را واحد کوهستان و مخروطه افکنه شامل می‌شود و از نظر آب و هوایی نیز دارای زمستان‌های سرد و مرطوب و تابستان‌های نسبتاً خنک است. در

---

5 .Djerdap

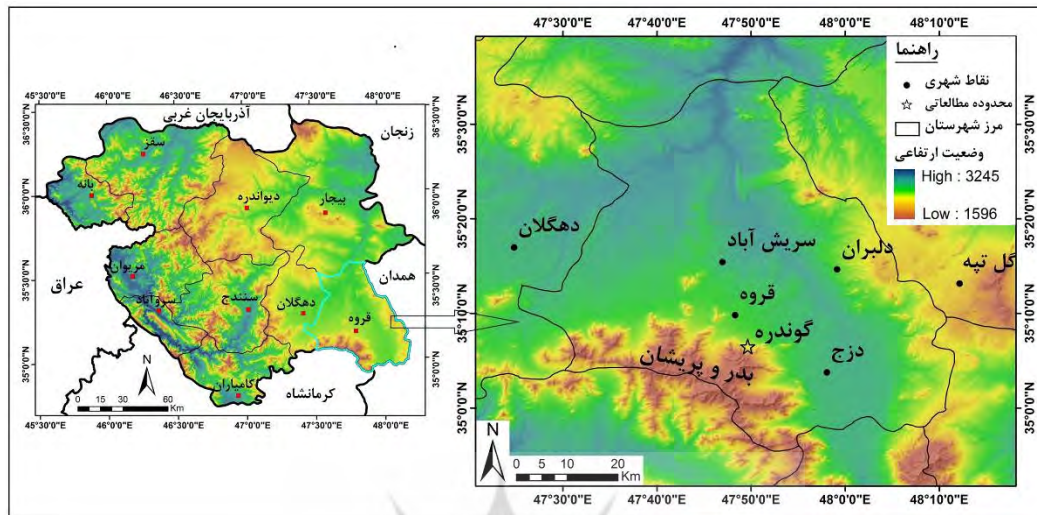
6 .Ashok

7 .Ocampo

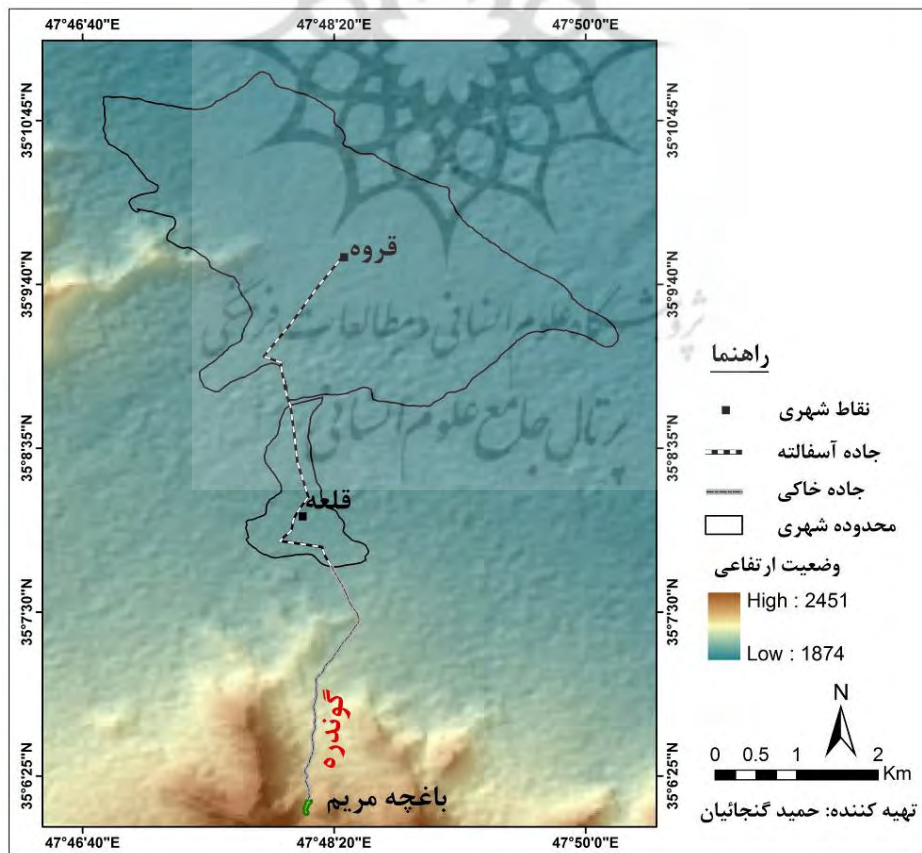
8 .Ping

9 .Cigu

شکل ۱ نقشه موقعیت منطقه در استان و شهرستان و در شکل ۲ نقشه موقعیت آن نسبت به ناحیه قلعه و شهر قروه نشان داده شده است.

شکل ۱: نقشه موقعیت محدوده مطالعاتی در استان و شهرستان

شکل ۲: نقشه موقعیت گوئدره نسبت به ناحیه قلعه و شهر قروه

مواد و روش‌ها

این تحقیق بر مبنای روش‌های توصیفی-تحلیلی می‌باشد. اطلاعات مورد نیاز تحقیق بر مبنای مطالعاتی کتابخانه‌ای و پایش‌های میدانی بدست آمده است. مدل‌های مورد استفاده در تحقیق شامل مدل *SWOT* و *AHP* می‌باشد و ابزارهای تحقیق نیز شامل *ARCGIS* (به منظور تهیه نقشه‌های مورد نیاز) و *Expert Choice* (به منظور اجرای مدل *AHP*) می‌باشد. در ادامه به تشریح مدل‌های *SWOT* و *AHP* پرداخته شده و سپس مراحل انجام کار تشریح شده است:

مدل *AHP* (تحلیل سلسله مراتبی): امروزه در بسیاری تصمیم‌گیری‌ها از مدل‌های تصمیم‌گیری چند معیاره استفاده می‌شود. در این میان، تحلیل سلسله‌مراتبی به‌عنوان یک روش تصمیم‌گیری چند معیاره بیش از سایر روش‌ها در تصمیم‌گیری‌ها مورد استفاده قرار گرفته است که بر پایه سه اصل تجزیه، قضاوت مقایسه‌ای و ترکیب اولویت‌ها می‌باشد (مالچفسکی، ۱۳۹۰، ۳۶۴). مدل تحلیل سلسله‌مراتبی چه در واقعیت و چه در تئوری، در فرایند حل مشکلات راهبردی به کار گرفته می‌شود و بیش‌تر از این نظر مهم است که زمینه‌ای را برای تحلیل و تبدیل مسائل پیچیده به سلسله مراتبی منطقی و ساده فراهم می‌آورد که برنامه‌ریز بتواند ارزیابی گزینه‌ها را با کمک معیارها و زیر معیارها به‌راحتی انجام دهد، همچنین مکان بررسی سازگاری در قضاوت‌ها را نیز فراهم آورد. در واقع، فرایند تحلیل سلسله مراتبی یکی از روش‌های تصمیم‌گیری چند معیاری است که به منظور تصمیم‌گیری و انتخاب یک گزینه از میان گزینه‌های متعدد تصمیم، با توجه به شاخص‌هایی که تصمیم‌گیرنده تعیین می‌کند یا برای او تعیین می‌شود، به کار می‌رود. روش *AHP* یکی از مشهورترین و پرکاربردترین مدل‌های تصمیم‌گیری و روش قدرتمند تصمیم‌گیری برای تعیین اولویت‌ها در حالت وجود داشتن معیارهای متضاد است (چیک و همکاران، ۲۰۱۸: ۱۲۳).

مدل سوات (*SWOT*): مدل سوات ابزاری برای شناخت تهدیدها و فرصت‌های موجود در محیط خارجی یک سیستم و بازشناسی ضعف‌ها و قوت‌های داخلی آن به منظور سنجش وضعیت و تدوین راهبرد برای هدایت و کنترل آن سیستم است. این روش بهترین استراتژی برای سازمان‌ها و ابزاری ارزشمند برای تحلیل‌های استراتژیک است (کریمی و محبوب‌فر، ۱۳۹۱: ۹۳). مدل سوات یک ابزار حمایتی برای تصمیم‌گیری است که عموماً برای تحلیل سیستماتیک محیط داخلی و محیط خارجی سازمان یا شهر استفاده می‌شود. با تعریف نقاط قوت و نقاط ضعف و نیز فرصت‌ها و تهدیدهای سازمان یا شهر، استراتژی‌هایی را برای

تقویت نقاط قوت و برطرف کردن نقاط ضعف و همچنین استفاده از فرصت‌ها و تهدیدها بررسی و تحلیل می‌کند (دایسون،^{۱۱}: ۲۰۰۴: ۶۳۲).

با توجه به موارد مذکور، در این تحقیق به منظور پتانسیل سنجی توسعه اکوتوریسم در محدوده مطالعاتی، مراحل زیر انجام شده است:

۱. شناسایی نقاط قوت داخلی (S)، نقاط ضعف داخلی (W)، فرصت‌های خارجی (O) و تهدیدات خارجی (T)
۲. وزن‌دهی به معیارها و زیرمعیارها با استفاده از مدل تحلیل سلسله مراتبی (AHP)
۳. تعیین وزن نهایی معیارها و در نهایت شناسایی مهم‌ترین عوامل موثر داخلی و خارجی

بحث و نتایج

بررسی پتانسیل‌های محدوده مطالعاتی: منطقه گوندره به دلیل موقعیت جغرافیایی، وضعیت ژئومورفولوژی و همچنین اقلیمی، پتانسیل زیادی جهت توسعه اکوتوریسم دارد. کوه‌های واقع در منطقه گوندره با ارتفاع بیش از ۲۰۰۰ متر رویشگاه گون‌های زیادی هستند (به دلیل وجود گون‌های زیاد در منطقه، این منطقه به گوندره معروف شده است) و همچنین در نقاط مختلفی دارای درختان متراکمی می‌باشند. در مناطق پایکوهی گوندره، باغات و درختان به صورت متراکم قرار دارد و همچنین بخش‌هایی از آن را نیز چمن‌زار دربرگرفته است. ارتفاعات جنوبی منطقه گوندره به دلیل دارا بودن ارتفاع زیاد از سطح دریا و همچنین شمالی بودن جهت آن‌ها، در فصول سرد سال پوشیده از برف هستند و ذوب برف ارتفاعات در فصل بهار سبب رویش گونه‌های گیاهی و ایجاد فضایی سرسبز می‌شود. منطقه گوندره با توجه به اینکه منابع آب کافی را دارد و از نظر ژئومورفولوژی مانع و محدودیتی جهت توسعه فضاهای سبز ندارد و همچنین به دلیل نزدیکی به ناحیه قلعه و شهر قروه، پتانسیل زیادی جهت توسعه صنعت اکوتوریسم و همچنین توسعه فضاهای سبز از جمله درختکاری و ایجاد پارک جنگلی دارد.

شناسایی عوامل داخلی موثر در توسعه اکوتوریسم منطقه: به منظور شناسایی عوامل موثر داخلی در توسعه اکوتوریسم منطقه از مطالعات کتابخانه‌ای، مصاحبه و نظرات کارشناسان استفاده شده و همچنین با استفاده از اطلاعات و نقشه‌های موجود وضعیت منطقه بررسی شده است و در نهایت نقاط ضعف و قوت منطقه شناسایی شده است که در جدول ۱ نشان داده شده است:

جدول ۱: شناسایی عوامل داخلی موثر در توسعه اکوتوریسم منطقه

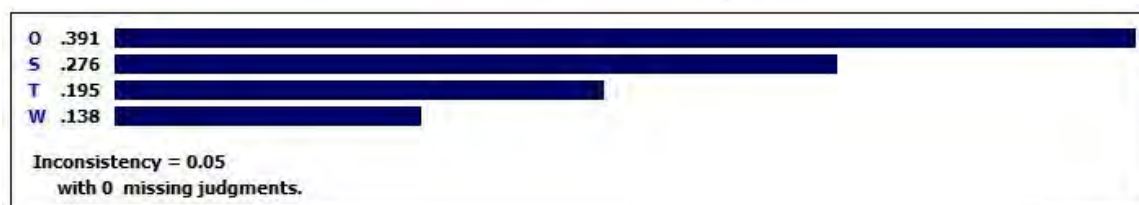
ضعف‌ها (W)		قوت‌ها (S)	
ضعف مدیریتی در توسعه اکوتوریسم منطقه	W1	دسترسی آسان	S1
نداشتن برنامه‌های توسعه‌ای بلندمدت	W2	دسترسی به منابع آب	S2
عدم معرفی منطقه	W3	خاک حاصلخیز	S3
نداشتن راه ارتباطی مناسب	W4	عدم محدودیت دسترسی به زمین	S4
نبودن امکانات اقامتی و رفاهی	W5	نداشتن موانع ژئومورفولوژی	S5
نبود تجهیزات تفریحی و ورزشی	W6	تنوع چشم انداز	S6
-	-	محیط آرام	S7

-شناسایی عوامل خارجی موثر در توسعه اکوتوریسم منطقه: پس از شناسایی نقاط قوت و ضعف منطقه مورد مطالعه، عوامل خارجی موثر در توسعه اکوتوریسم منطقه شامل فرصت و تهدیدات نیز شناسایی شده است که در جدول ۲ به تشریح آن‌ها پرداخته شده است:

جدول ۲: شناسایی عوامل داخلی موثر در توسعه اکوتوریسم منطقه

تهدیدات (T)		فرصت‌ها (O)	
فصلی بودن اشتغال	T1	شاخص شدن در سطح استان و منطقه	O1
افزایش قیمت زمین	T2	ایجاد اشتغال به صورت مستقیم و غیرمستقیم	O2
تخریب محیط زیست	T3	توجه بیش تر به محیط زیست	O3
افزایش ترافیک در راه‌ها	T4	فراهم آمدن امکانات اقامتی و رفاهی	O4
افزایش درگیری و تنش	T5	توسعه و بهسازی زیرساخت‌ها	O5
افزایش آلودگی	T6	افزایش تعامل اجتماعی	O6
گسترش فرهنگ بیگانه	T7	توسعه اجتماعی و فرهنگی	O7
-	-	فراهم آمدن امکانات بهداشتی	O8

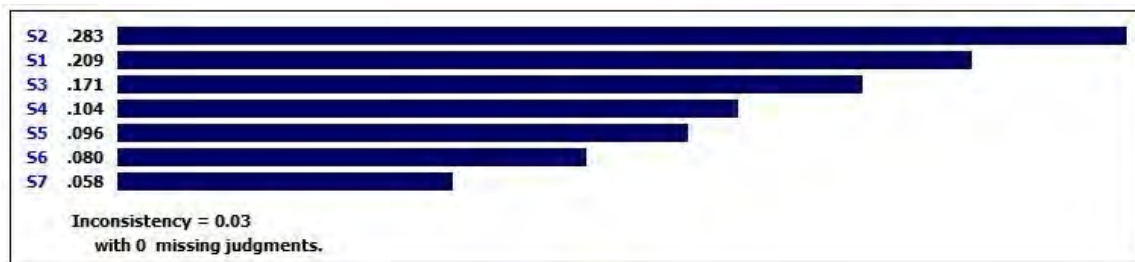
ارزش‌گذاری و اولویت‌بندی معیارها و زیرمعیارها: در این تحقیق پس از شناسایی نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدات، با استفاده از مدل تحلیل سلسله مراتبی (AHP)، معیارها و زیرمعیارهای موجود ارزش‌گذاری شده است. در این بخش ابتدا معیارها با هم مقایسه شده است که نتایج حاصل از مقایسه زوجی آن‌ها در شکل ۳ نشان داده شده است. بر اساس نتایج بدست آمده در بین معیارها اصلی، فرصت‌های ناشی از توسعه اکوتوریسم در منطقه دارای بالاترین ارزش بوده است.

شکل ۳: نتایج مقایسه زوجی معیارها

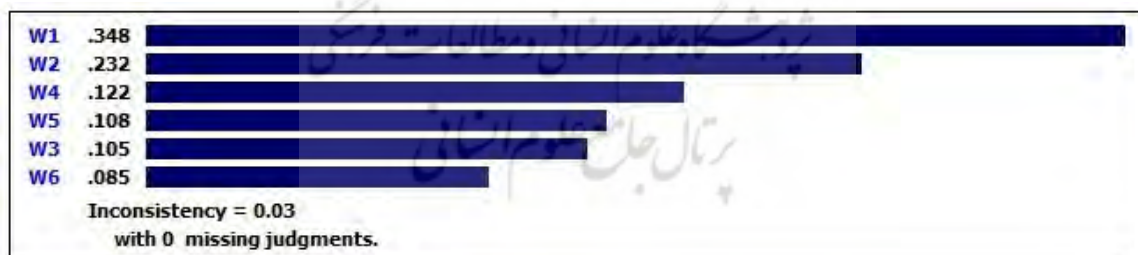

ارزیابی نتایج مقایسه زوجی زیرمعیارهای مربوط به نقاط قوت (S) محدوده مطالعاتی بیانگر این است که در بین نقاط قوت شناسایی شده، دسترسی به منابع آب و قابلیت دسترسی آسان به منطقه دارای بالاترین امتیاز و همچنین محیط آرام منطقه دارای پایین‌ترین امتیاز است (شکل ۴).

شکل ۴: نتایج مقایسه زوجی زیرمعیارهای مربوط به نقاط قوت (S) محدوده مطالعاتی

ارزیابی نتایج مقایسه زوجی نقاط ضعف (W) محدوده مطالعاتی بیانگر این است که در بین نقاط ضعف شناسایی شده، ضعف مدیریتی و نداشتن برنامه بلندمدت توسعه اکوتوریسم در منطقه، دارای بالاترین امتیاز است و همچنین نبود تجهیزات تفریحی و ورزشی دارای پایین‌ترین امتیاز است (شکل ۵).

شکل ۵: نتایج مقایسه زوجی زیرمعیارهای مربوط به نقاط ضعف (W) محدوده مطالعاتی

ارزیابی نتایج مقایسه زوجی فرصت‌های (O) محدوده مطالعاتی بیانگر این است که در بین فرصت‌های شناسایی شده، ایجاد اشتغال به طور مستقیم و غیرمستقیم و همچنین شاخص شدن محدوده مطالعاتی در سطح منطقه دارای بالاترین امتیاز و افزایش تعامل اجتماعی دارای پایین‌ترین امتیاز بوده است (شکل ۶).

شکل ۶: نتایج مقایسه زوجی زیرمعیارهای مربوط به فرصت‌های (O) محدوده مطالعاتی

ارزیابی نتایج مقایسه زوجی تهدیدات (T) محدوده مطالعاتی بیانگر این است که در بین تهدیدات شناسایی شده، افزایش قیمت زمین و فصلی بودن اشتغال دارای بالاترین امتیاز و افزایش درگیری و تنش دارای پایین‌ترین امتیاز است (شکل ۷).

شکل ۷: نتایج مقایسه زوجی زیرمعیارهای مربوط به تهدیدات (T) محدوده مطالعاتی

-تعیین وزن نهایی عوامل موثر داخلی و خارجی: پس از مقایسه زوجی معیارها و زیرمعیارها و مشخص کردن وزن هر زیرمعیار در گروه مربوطه، در نهایت وزن نهایی هر زیرمعیار با توجه به وزن معیاری که در آن قرار دارد مشخص شده است. در جدول ۳ وزن نهایی معیارها و زیرمعیارها نشان داده شده است که در نهایت بر اساس آن مهم‌ترین عوامل داخلی و خارجی موثر در توسعه اکوتوریسم منطقه شناسایی شده است که به شرح زیر می‌باشد:

۱. ایجاد اشتغال به صورت مستقیم و غیرمستقیم (O2)
۲. دسترسی به منابع آب (S2)
۳. شاخص شدن در سطح استان و منطقه (O1)
۴. توسعه و بهسازی زیرساخت‌ها (O5)
۵. دسترسی آسان (SI)

جدول ۳: وزن نهایی معیارها و زیرمعیارها

وزن نهایی زیرمعیار	زیرمعیار	وزن معیار	معیار
۰/۰۵۷۷	S1	۰/۲۷۶	قوت‌ها
۰/۰۷۸۱	S2		
۰/۰۴۷۲	S3		
۰/۰۲۸۷	S4		
۰/۰۲۶۵	S5		
۰/۰۲۲۱	S6		
۰/۰۱۶	S7		
۰/۰۴۸	W1	۰/۱۳۸	ضعف‌ها
۰/۰۳۲	W2		
۰/۰۱۴۵	W3		
۰/۰۱۶۸	W4		
۰/۰۱۴۹	W5		
۰/۰۱۱۷	W6		
۰/۰۶۴۹	O1	۰/۳۹۱	فرصت‌ها
۰/۱	O2		
۰/۰۳۸۷	O3		
۰/۰۳۴۴	O4		
۰/۰۶۲۶	O5		
۰/۰۲۴۲	O6		
۰/۰۳۶۸	O7		
۰/۰۲۸۵	O8		
۰/۰۴۴۵	T1	۰/۱۹۵	تهدیدات
۰/۰۴۹۵	T2		
۰/۰۲۴۰	T3		
۰/۰۱۸۹	T4		
۰/۰۱۱۵	T5		
۰/۰۳۱۶	T6		
۰/۰۱۵	T7		

نتیجه‌گیری

توسعه اکوتوریسم یکی از اهدافی است که امروزه بسیاری از کشورهای دنیا توجه ویژه‌ای به آن دارند. مساعد بودن شرایط طبیعی یکی از عوامل اصلی جهت توسعه اکوتوریسم است. در این میان، منطقه گوندردره یکی از مناطقی است که پتانسیل زیادی جهت توسعه اکوتوریسم دارد. در واقع، مناسب بودن وضعیت ژئومورفولوژی، اقلیمی، دسترسی به منابع آبی و همچنین نزدیکی به نقاط جمعیتی و دسترسی آسان باعث شده است تا این منطقه شرایط مناسبی جهت توسعه صنعت اکوتوریسم داشته باشد. با توجه به وضعیت منطقه، در این تحقیق با استفاده از مدل تلفیقی *SWOT* و *AHP* به پتانسیل سنجی توسعه اکوتوریسم در محدوده مطالعاتی پرداخته شده است. در این تحقیق ۲۸ زیرمعیار به عنوان عوامل موثر داخلی و خارجی در توسعه اکوتوریسم منطقه در نظر گرفته شده است که ۷ زیرمعیار مربوط به نقاط قوت منطقه، ۶ زیرمعیار به عنوان نقاط ضعف، ۸ زیرمعیار به عنوان فرصت‌های پیش رو و ۷ زیرمعیار نیز به عنوان تهدیدات پیش رو شناسایی شده است. نتایج حاصل از ارزیابی مقایسات زوجی زیرمعیارها بیانگر این است که در بین نقاط قوت منطقه (*S*)، دسترسی به منابع آب و قابلیت دسترسی آسان به منطقه دارای بالاترین امتیاز و همچنین محیط آرام منطقه دارای پایین‌ترین امتیاز است. در بین نقاط ضعف منطقه (*W*)، ضعف مدیریتی و نداشتن برنامه بلندمدت توسعه اکوتوریسم در منطقه، دارای بالاترین امتیاز است و همچنین نبود تجهیزات تفریحی و ورزشی دارای پایین‌ترین امتیاز است. در بین فرصت‌های منطقه (*O*)، ایجاد اشتغال به طور مستقیم و غیرمستقیم و همچنین شاخص شدن محدوده مطالعاتی در سطح منطقه دارای بالاترین امتیاز و افزایش تعامل اجتماعی دارای پایین‌ترین امتیاز بوده است و همچنین در بین تهدیدات منطقه (*T*)، افزایش قیمت زمین و فصلی بودن اشتغال دارای بالاترین امتیاز و افزایش درگیری و تنش دارای پایین‌ترین امتیاز است. در این تحقیق همچنین به هر کدام از معیارها شامل نقاط قوت (*S*)، نقاط ضعف (*W*)، فرصت‌ها (*O*) و تهدیدات (*T*) وزن داده شده و بر مبنای وزن بدست آمده معیارها و زیرمعیارهای هر گروه، وزن نهایی زیرمعیارها بدست آمده است که بر اساس نتایج بدست آمده، زیرمعیارهای ایجاد اشتغال به صورت مستقیم و غیرمستقیم (*O2*)، دسترسی به منابع آب (*S2*)، شاخص شدن در سطح استان و منطقه (*O1*)، توسعه و بهسازی زیرساخت‌ها (*O5*) و همچنین دسترسی آسان (*S1*) به عنوان مهم‌ترین معیارهای موثر در توسعه اکوتوریسم منطقه شناسایی شده است.

۱. امیری، فوزان؛ محبی، سراج‌الدین؛ رنجبر، محمدحسین؛ باقری، مهدی (۱۳۹۸)، شناسایی عوامل موثر بر بازاریابی گردشگری و ارائه مدل مناسب اکوتوریسم و گردشگری روستایی (مورد مطالعه: استان هرمزگان)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال ۹، شماره ۳۵، صص ۹۵-۱۰۴
۲. انتظاری، مژگان؛ آقایی‌پور، یوسف (۱۳۹۳)، بررسی پتانسیل‌های اکوتوریسم و ژئوتوریسمی منطقه نمونه گردشگری بیستون با استفاده از تکنیک *SWOT*، مجله پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، سال ۵، شماره ۱۶، صص ۷۵-۸۸
۳. ایلدرمی، علیرضا؛ قربانی، محمد (۱۳۹۸)، اهمیت اکوتوریسم منابع آبی در توسعه گردشگری مناطق کوهستانی (مطالعه موردی: استان همدان)، سال ۴، شماره ۲، صص ۱۳۹-۱۵۰
۴. تبریزی، نازنین؛ زاهدی کلاکی، ابراهیم (۱۳۹۷)، ارزیابی توان اکولوژیک و شناسایی مناطق مستعد توسعه اکوتوریسم پایدار با روش‌های *MCE* و *WLC* (مورد مطالعه: شهرستان گرگان)،
۵. حاجی‌نژاد، علی؛ آقایی، واحد؛ حاجی‌پور، نازنین (۱۳۹۷)، ارزیابی نقش آگاهی از جاذبه‌های گردشگری در توسعه اکوتوریسم (مطالعه موردی: آگاهی سنجی کارشناسان و گردشگران استان اردبیل)، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، سال ۱۶، شماره ۲، صص ۱۲۵-۱۵۱
۶. حبیبی، کیومرث؛ تکیه‌خواه، جاهده؛ آزاداحمدی، محمد (۱۳۹۱)، ارزیابی توان اکوتوریسم و برنامه‌ریزی توسعه پایدار گردشگری (نمونه موردی: پارک جنگلی آیدر)، فصلنامه مطالعات شهری، دوره ۱، شماره ۳، صص ۱۳-۲۳
۷. ریاحی، وحید؛ قاسمی، علی (۱۳۹۴)، نقش اکوتوریسم در توسعه پایدار گردشگری شهرستان بهشهر، مجله مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، دوره ۱۰، شماره ۳۱، صص ۲۹-۴۴
۸. زلفی‌ورزقانی، رضا؛ زیویار، پروانه (۱۳۹۶)، بررسی نقش اکوتوریسم غرب استان مازندران در توسعه پایدار گردشگری، سال ۱، شماره ۸، صص ۱۵۷-۱۶۹
۹. ضرابی، اصغر؛ صفرآبادی، اعظم (۱۳۹۲)، ارزیابی توسعه اکوتوریسم پایدار در شهر کرمانشاه، مجله جغرافیا و برنامه‌ریزی، سال ۱۷، شماره ۴۶، صص ۱۲۷-۱۵۰
۱۰. کریمی، جعفر؛ محبوب‌فر، محمدرضا (۱۳۹۱)، تکنیک‌ها و مدل‌های برنامه‌ریزی توریسم، انتشارات ارکان دانش، چاپ اول، اصفهان
۱۱. گلچوبی‌دیوا، شهربانو؛ صالحی، اسماعیل (۱۳۹۷)، بررسی پتانسیل‌های اکوتوریسمی مناطق مرزی با استفاده از *GIS* و *MCDM* (مطالعه موردی: شهرستان مرزی پاوه)، مجله علوم و فنون مرزی، دوره ۷، شماره ۳، صص ۱۴۷-۱۷۱

۱۲. مالچفسکی، یاچک (۱۳۹۰). سامانه اطلاعات جغرافیایی و تحلیل تصمیم چندمعیاری. ترجمه: اکبر پرهیزگار، عطا غفاری، چاپ دوم، انتشارات سمت، تهران

۱۳. محمدی ترکمانی، حجت؛ طاهرخانی، علیرضا؛ فلاح پور، سجاد (۱۳۹۸)، ارزیابی توان اکولوژیکی شهرستان میانه در راستای توسعه اکوتوریسم با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی، نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، سال ۱۹، شماره ۵۵، صص ۲۱۵-۲۳۲

۱۴. موسوی، سیدکاظم؛ موسوی، اخترالسادات (۱۳۹۸)، بررسی قابلیت‌های گردشگری و اکوتوریسم در شهرستان اردکان با استفاده از مدل SWOT، مجله علوم و تکنولوژی محیط زیست، دوره ۲۱، شماره ۵، صص ۱۷۸-۱۹۲

15. Arsic, S., Nikolic, D., Zivkovic, Z. 2017. Hybrid SWOT - ANP - FANP model for prioritization strategies of sustainable development of ecotourism in National Park Djerdap, Serbia, *Forest Policy and Economics*, V 80, pp 11-26

16. Ashok, S., Tewari, H. R., Behera, M. D., Majumdar, A. 2017. Development of ecotourism sustainability assessment framework employing Delphi, C&I and participatory methods: A case study of KBR, West Sikkim, India, *Tourism Management Perspectives*, V 21, pp 24-41

17. Cheek, R., Sale, M., Wolverson, C. C. 2018. UX (User Experience)-Driven Website Design Utilizing Analytic Hierarchy Process (AHP) Multi-Attribute Decision Modeling. In *Entrepreneurship, Collaboration, and Innovation in the Modern Business Era* (pp. 121-135). IGI Global.

18. Dyson, R. G., (2004), *Strategic development and SWOT analysis at the university of Warwick*, *European Journal of Operational Research*, 152: 531-540.

19. Hong, Ch., Chan, N. 2010. Strength- weakness-opportunities-threats Analysis of Penang National Park for Strategic Ecotourism Management. *World Applied Science Journal*. Pp 136-145.

20. Ocampo, L., Angela, J., Ombe, J., Geen Escoto, M. 2018. Sustainable ecotourism indicators with fuzzy Delphi method – A Philippine perspective, *Ecological Indicators*, V 93, pp 874-888

21. Ping, H. H. 2019. Economic impact of wetland ecotourism: An empirical study of Taiwan's Cigu Lagoon area, *Tourism Management Perspectives*, V 29, pp 31-40

22. Yekani Motlagh, E., Hajjarian, M., Hossein Zadeh, O., Alijanpour, A. 2020. The difference of expert opinion on the forest-based ecotourism development in developed countries and Iran, *Land Use Policy*, V 94